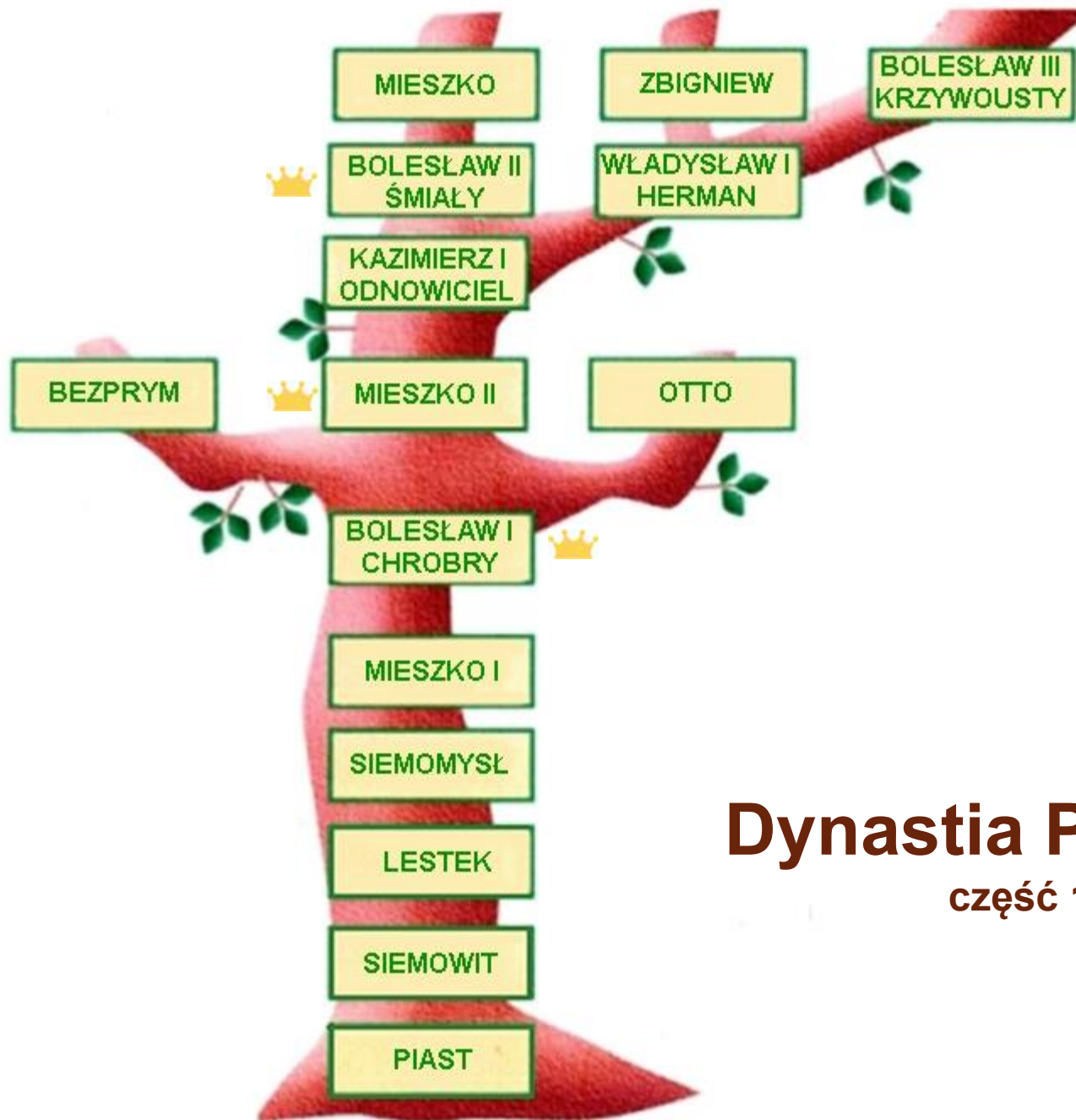

Polska w okresie rozbitcia dzielnicowego

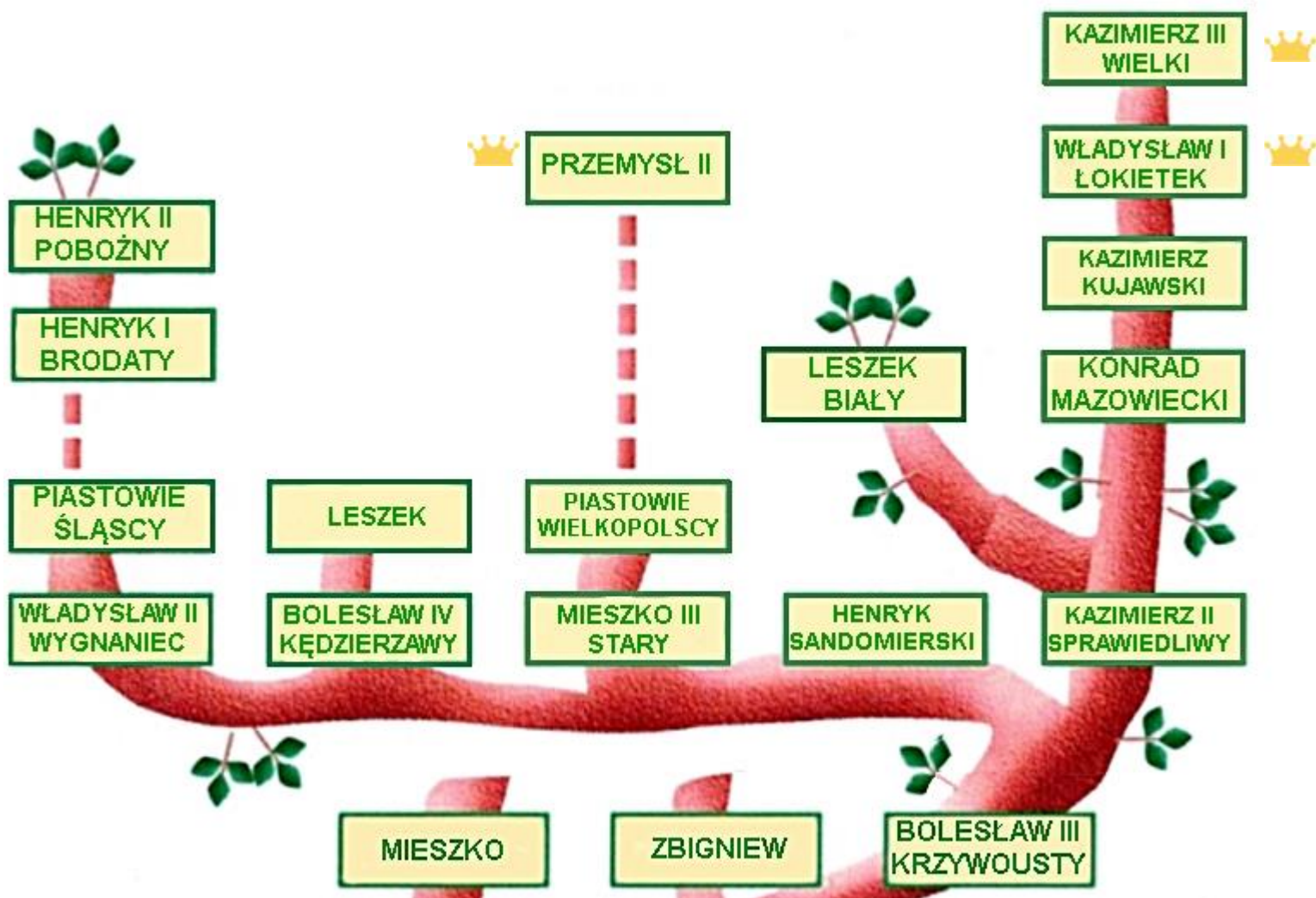
Oś czasu

Dynastia Piastów

część 1

Dynastia Piastów

część 2

Notatka z lekcji

1. Walki wewnętrzne między książętami piastowskimi.
2. Utrwalenie rozbicia dzielnicowego.
3. Osłabienie Polski na arenie międzynarodowej.
4. Sprowadzenie Krzyżaków do Polski.
5. Najazdy Mongołów i bitwa pod Legnicą.
6. Przemiany społeczne i gospodarcze w okresie rozbicia dzielnicowego
7. terminy: rozbiecie dzielnicowe, dzielnica senioralna, Tatarzy, osadnictwo, kolonizacja, trójpolówka.
8. Postaci: Władysław Wygnaniec, Leszek Biały, Konrad Mazowiecki i Henryk Pobożny.

Terminy

Dzielnica senioralna - dzielnica, którą zgodnie z zasadą senioratu otrzymywać miał najstarszy książę piastowski. W jej skład wchodziły: ziemia krakowska ze stolicą w Krakowie, ziemia łęczycko-sieradzka, ziemia kaliska z Kaliszem i Gnieznom, część Kujaw i Pomorza Gdańskiego.

Kolonizacja - osadzenie mieszkańców i tworzenie osad na terenach słabo zaludnionych lub niezamieszkanym.

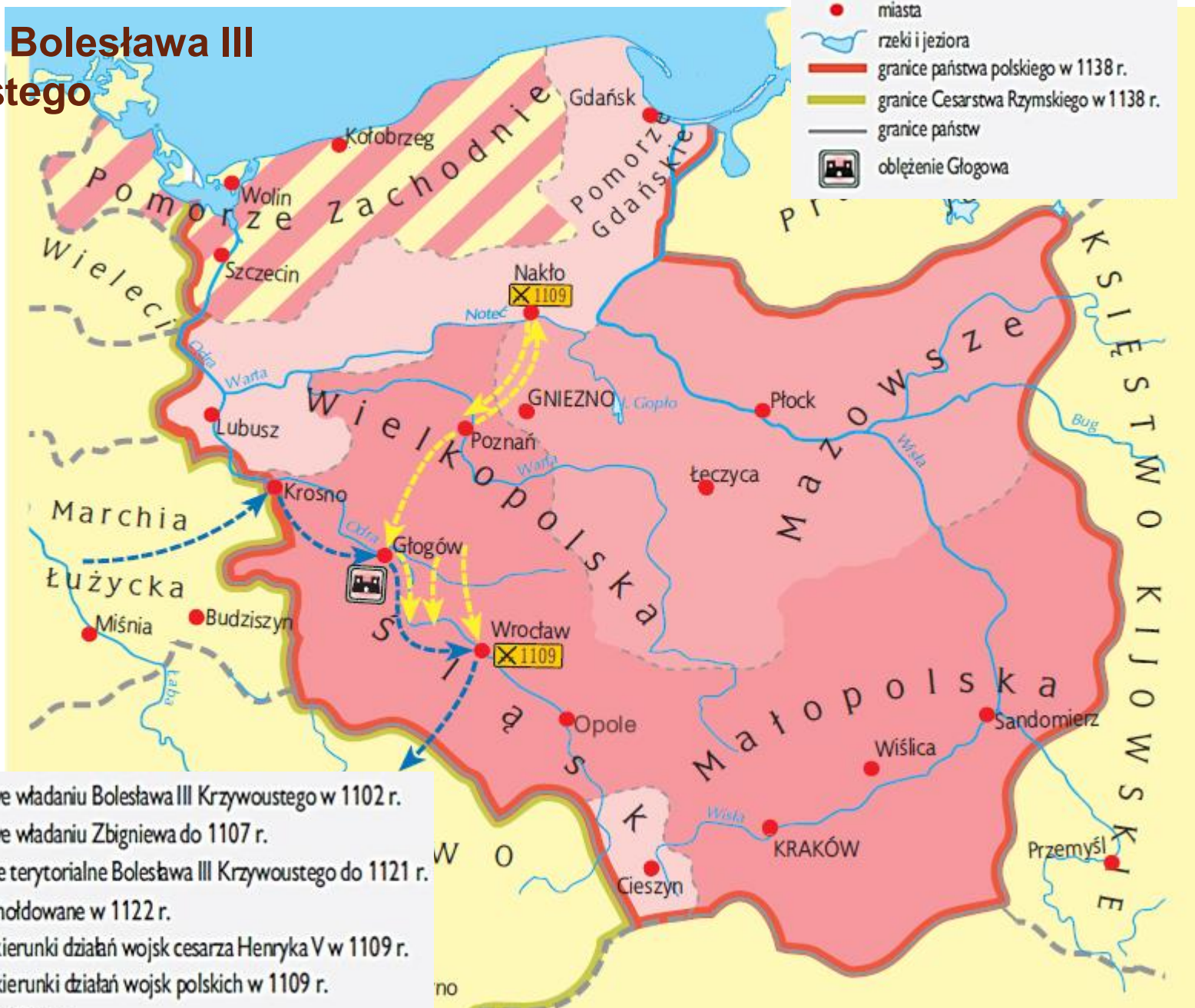
Osadnictwo - osiedlanie się ludności na określonym terenie.

Rozbicie dzielnicowe – okres w historii Polski trwający od 1138 roku do koronacji Władysława Łokietka w roku 1320. Cechą charakterystyczną tego okresu było rozdrobnienie państwa polskiego na coraz mniejsze księstwa.

Tatarzy- grupa ludów wywodzących się z terenów północno-zachodniej Mongolii i rejonu Bajkału, .

Trójpolówka - sposób uprawy roli polegający na podzieleniu pola na trzy części. Każdego roku uprawiane są tylko dwie z nich, a trzecia ugoruje, co pozwala na „odpoczywanie” ziemi.

Polska za Bolesława III Krzywoustego

- ziemie we władaniu Bolesława III Krzywoustego w 1102 r.
- ziemie we władaniu Zbigniewa do 1107 r.
- zdobycze terytorialne Bolesława III Krzywoustego do 1121 r.
- ziemie zhołdowane w 1122 r.
- główne kierunki działań wojsk cesarza Henryka V w 1109 r.
- główne kierunki działań wojsk polskich w 1109 r.
- ważniejsze bitwy

Podział Polski dokonany przez Bolesława Krzywoustego

- miasta
- rzeki i jeziora
- granice państw
- granica państwa Bolesława Krzywoustego w 1138 r.
- 0 50 100 km

- obszar dziedziczy senioralnej
- dziedziczy Władysława Wygnarńca
- dziedziczy Bolesława Kędzierzawego
- dziedziczy Mieszka Starego
- dziedziczy Henryka Sandomierskiego
- ziemie pod zwierzchnictwem seniora
- cesarstwo niemieckie

Konflikt między synami Bolesława III Krzywoustego

- Wojna pomiędzy synami Bolesława III Krzywoustego:
 - Władysław podjął próbę odebrania juniorom ich dzielnic,
 - został pokonany i zmuszony do ucieczki z kraju.
- następcami Władysława II Wygnańca w dzielnicy senioralnej zostali:
 - Bolesław IV Kędzierzawy,
 - Mieszko III Stary.

Denar Władysława Wygnańca

Władysław II Wygnańca Jan Matejko

Bolesław Kędzierzawy

- W obronie Władysława wystąpił cesarz Fryderyk I Barbarossa. W roku 1157 wyruszył przeciwko książętom polskim. Cesarz chciał zrealizować dwa cele:
 - po pierwsze uzależnić od siebie państwo polskie,
 - po drugie – przywrócić tron Władysławowi, ale już jako cesarskiemu lennikowi.
- W Krzyszkowie pod Poznaniem doszło do spotkania cesarza z nowym seniorem Bolesławem IV Kędzierzawym. Na mocy układu tam zawartego Bolesław;
 - uznał zwierzchnictwo cesarza,
 - zgodził się zapłacić trybut,
 - zwrócić Śląsk Władysławowi.

Jan Matejko

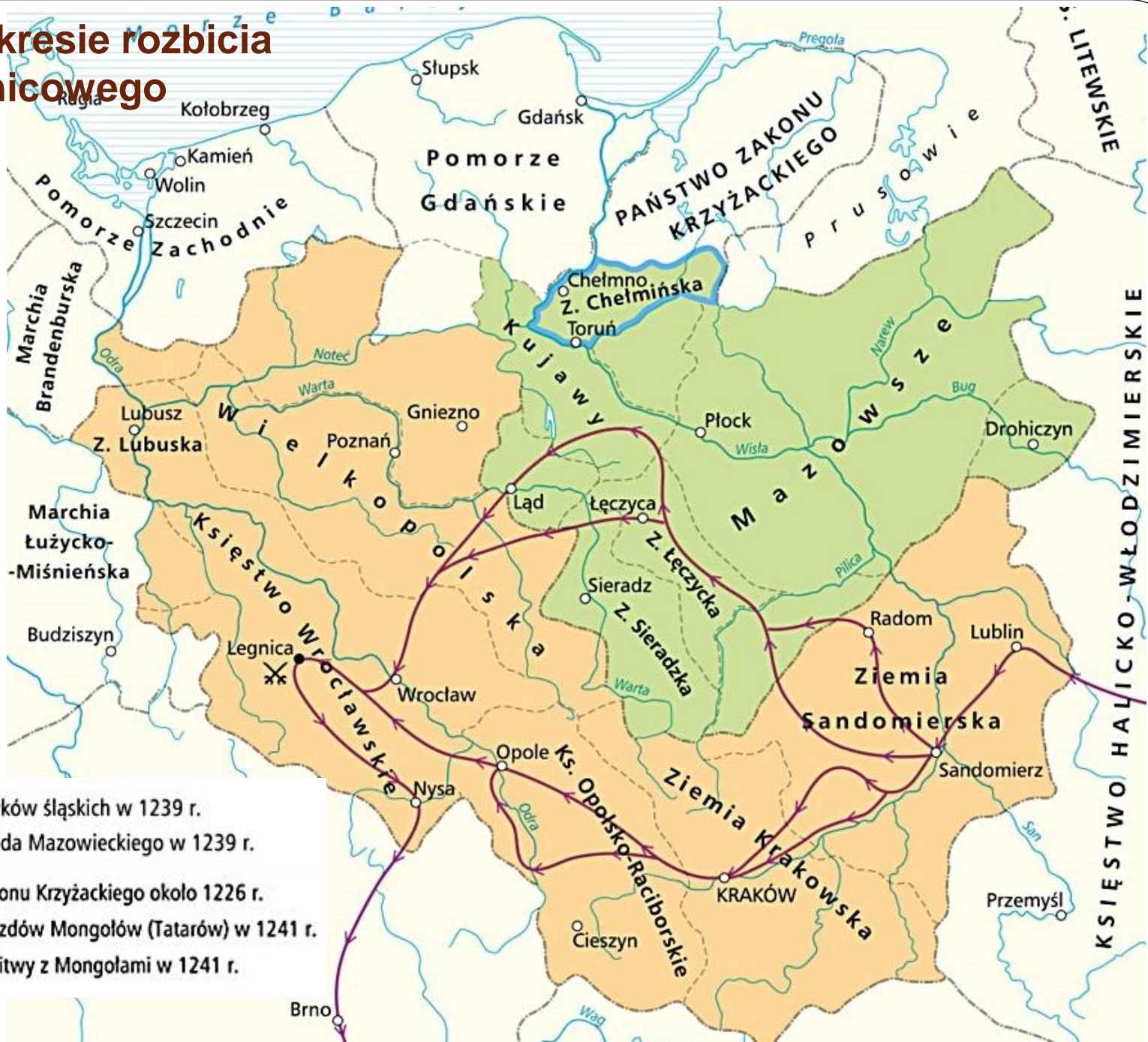
Złamanie zasady senioratu

Śmierć Leszka Białego.
Jan Matejko

- W 1177 r. tron krakowski objął Kazimierz II Sprawiedliwy, było to złamanie zasady senioratu, ponieważ nie był najstarszym z rodu
- W 1227 r. został zamordowany w Gąsawie książę Leszek Biały, był to ostateczny upadek władzy zwierzchniej seniora.

Polska w okresie rozbi- dzielniczego

Powstanie państwa krzyżackiego

- W 1226 r. książę Konrad I Mazowiecki sprowadził do Polski Krzyżaków;
 - mieli bronić granicy Polski przed najezdami pogańskich Prusów,
 - książę Konrad I Mazowiecki nadał im ziemię chełmińską,
- Krzyżacy dokonali podboju ziem należących do Prusów,
- Na Mazurach Krzyżacy utworzyli silne, dobrze zorganizowane państwo .

Jan Matejko

Podbój Prus przez Krzyżaków

Straty terytorialne podczas rozbićcia dzielnicowego

- Ekspansja państwa krzyżackiego;
 - w 1308 r. Krzyżacy podstępem zdobyli Gdańsk,
 - w 1309 r. zagarnęli całe Pomorze Gdańskie.
- Od Polski odłączyło się Pomorze Zachodnie.
- Brandenburgia odebrała Polsce Ziemię Lubuską i tereny nad Notecią.

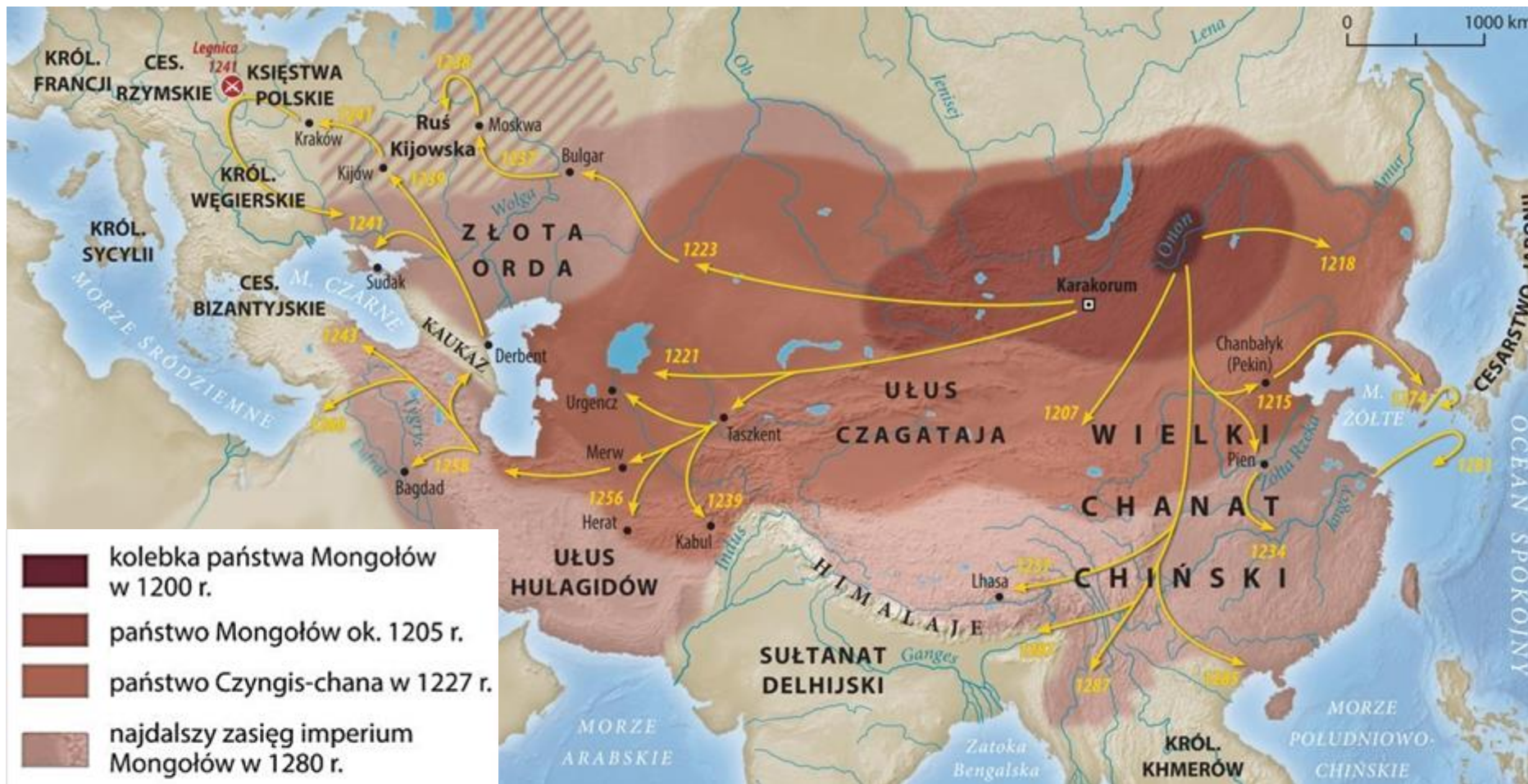

Przybycie Krzyżaków na Ziemię Chełmińską. XVIII wieczny obraz.

Państwo zakonu krzyżackiego pod koniec XIII w.

Rozwój Państwa Mongołów

- kolebka państwa Mongołów w 1200 r.
- państwo Mongołów ok. 1205 r.
- państwo Czyngis-chana w 1227 r.
- najdalszy zasięg imperium Mongołów w 1280 r.
- tereny podporządkowane Mongołom
- kierunki ważniejszych wypraw wojennych oraz daty wypraw

Najazd mongolski

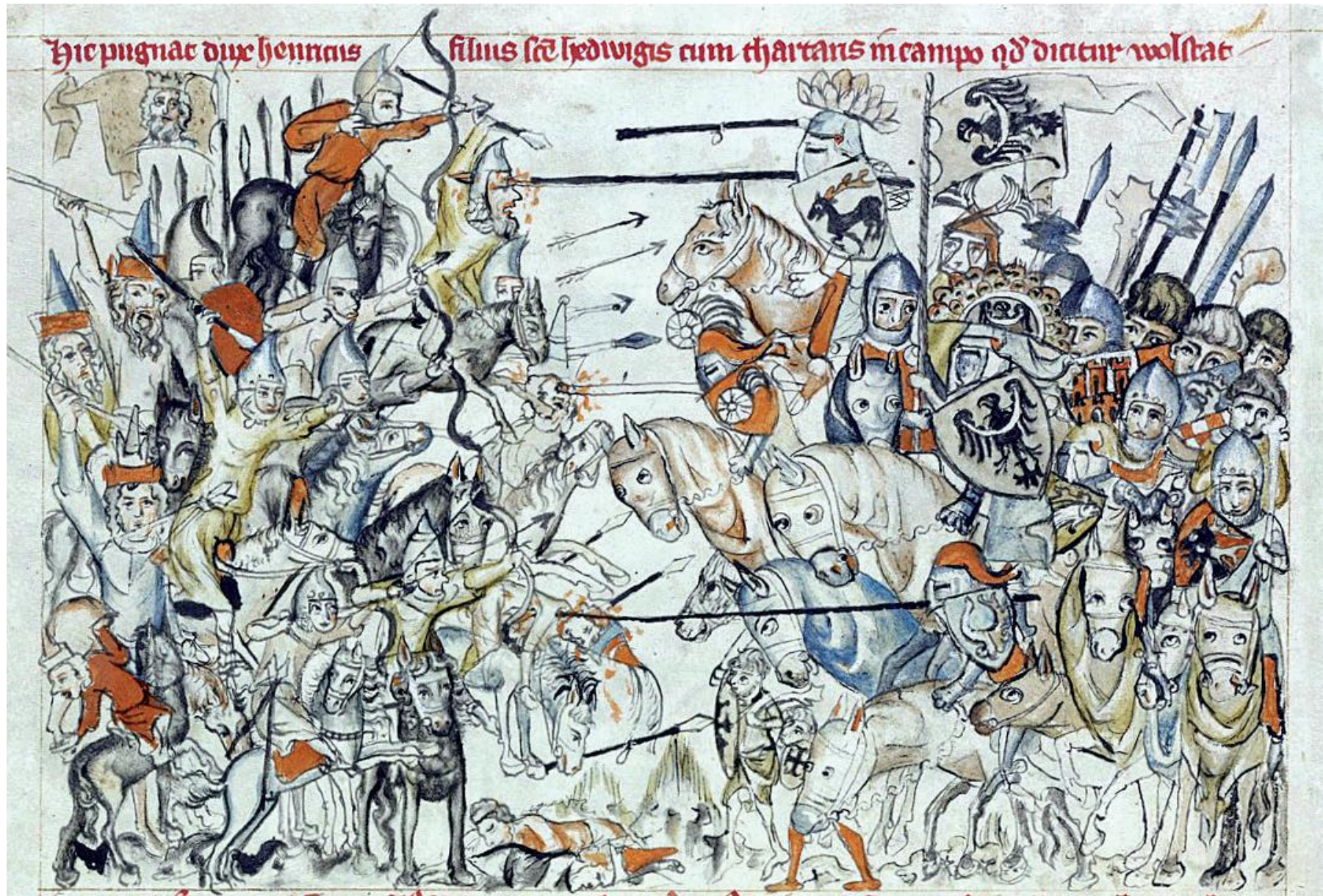
- Mongołowie (Tatarzy);
 - pochodzili z centralnej Azji,
 - na początku XIII w. podbili Ruś.
- W 1241 r. Mongołowie najechali południową Polskę;
 - spalili Lublin, Sandomierz i Kraków,
 - w przegranej bitwie pod Legnicą poległ książę śląski Henryk II Pobożny – 1241 r.

Czyngis-chan (Temudzin),
średniowieczna rycina chińska

Tatarzy mordujący
braci zakonnych w
klasztorze
dominikanów w
Sandomierzu, Obraz
nieznanego malarza,
XVII w.

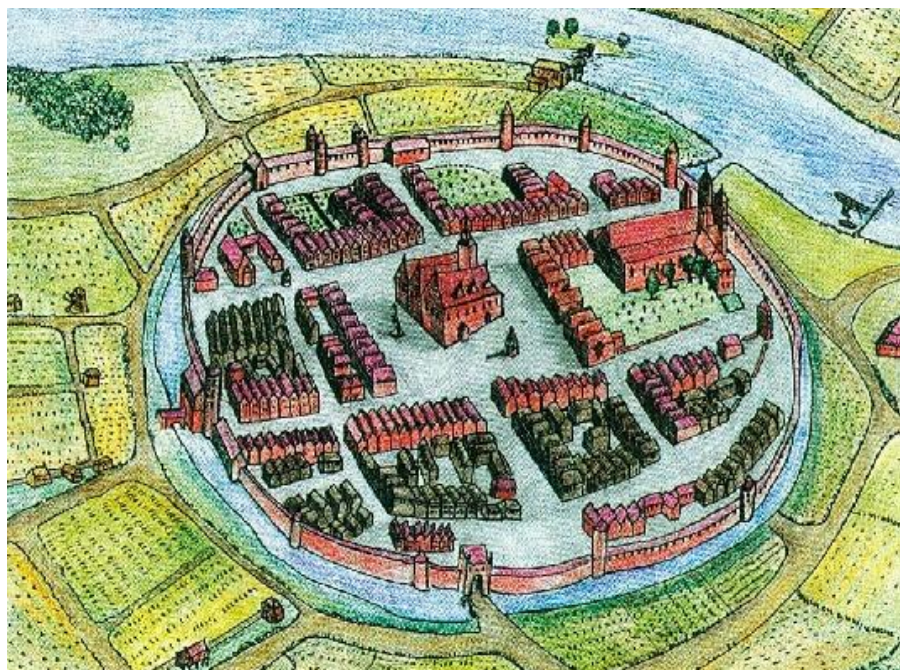

Bitwa pod Legnicą, miniatura z manuskryptu o św. Jadwidze, 1353 r.

Rozwój gospodarczy Polski

- Wieś rozwijała się dzięki kolonizacji.
- Postęp w rolnictwie polegał na wprowadzeniu;
 - trójpolówki,
 - nowych narzędzi – np. pługa.
- Książęta dokonywali licznych lokacji (zakładania) miast.
- Organizacja polskich miast opierała się na wzorcach niemieckich.

Miasto średniowieczne na prawie niemieckim.

- Miasta budowano na niewielkiej przestrzeni aby ułatwić ich obronę. W tym celu budowano mury miejskie, które otaczała głęboka fosa wypełniona wodą.
- Miasta cechowała regularna sieć ulic przecinających się pod kątem prostym oraz rynek (z ratuszem) i działki budowlane w kształcie prostokątów, które przylegały do niego krótszymi bokami

Kolonizacja w XIII wieku

ZAPAMIĘTAJ

- Młodszy bracia, duchowieństwo i możnowładcy sprzeciwiali się rządowi seniora.
- Kolejnymi seniorami byli: Władysław II Wygnaniec, Bolesław IV Kędzierzawy, Mieszko III Stary, Kazimierz II Sprawiedliwy i Leszek Biały.
- W XII w. silne plemiona Prusów zaczęły zagrażać północnym obszarom Polski.
- W 1226 r. książę Konrad Mazowiecki zawarł z zakonem krzyżackim układ, na mocy którego Krzyżacy otrzymali jako lenno Ziemię Chełmińską, w zamian za pomoc w podboju i chrystianizacji Prusów.
- Na zdobytych ziemiach powstało silne państwo zakonne, które z czasem połączyło się z zakonem kawalerów mieczowych w Inflantach. Dążeniem jego był podbój nowych ziem.
- Na przełomie XII i XIII w. w Azji powstało państwo mongolskie, które pod wodzą Czyngis-Chana podbiło rozległe obszary Azji aż po Krym.
- Tatarzy w podbojach Europy, po zajęciu Rusi, najechali Polskę.
- W bitwie pod Legnicą w r. 1241, wojska polskie poniosły klęskę, a książę Henryk Pobożny zginął.

POWTÓRZ

- wyjaśnij znaczenie poznanych terminów,
- opisz poznane postaci: Władysława Wygnańca, Leszka Białego, Konrada Mazowieckiego i Henryka Pobożnego,
- wyjaśnij, jakie były przyczyny wewnętrznych walk między książętami piastowskimi,
- scharakteryzuj państwo polskie podczas rozbitcia dzielnicowego,
- opisz okoliczności sprowadzenia zakonu krzyżackiego do Polski oraz skutki tego wydarzenia,
- omów skutki rozbitcia dzielnicowego,
- opisz kolonizację na ziemiach polskich,
- wskaż na mapie: podział państwa na różne dzielnice oraz ziemie utracone w okresie rozbitcia dzielnicowego,
- wyjaśnij znaczenie dat: 1226 rok, 1227 rok i 1241 rok,

Ćwiczenie

Proszę przeczytać tekst z podręcznika - „Rozbicie dzielnicowe” str. 192 – 197.

Ćwiczenia sprawdzające (slajd 23) wykonujecie jako podsumowanie lekcji. Proszę o zastanowienie się nad treścią zadań i postawionych problemów.

Zagadnienia te opracowujecie ustnie.

Temat oraz notatkę wpisujemy do zeszytu.

Przypominam, że prezentacje umieszczone są na nowej stronie szkoły.

<http://sp77.edu.gdansk.pl> zakładka ZDALNE LEKCJE